

ОБЛИЦИ ОСТВАРИВАЊА ПЕДАГОШКО-ИНСТРУКТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ ДИРЕКТОРА

У реализацији педагошко-инструктивне функције углавном се могу користити индивидуални и групни облик саветодавног рада.

Индивидуални облик. Ово је најдоминантнији облик указивања педагошко-инструктивне помоћи наставницима. Примењује се на свим битним етапама извођења васпитно-образовног рада – у припремној, оперативној и верификативној.

а) Припремна етапа. Свака делатност па и педагошка нужно пролази кроз етапе припремања и извођења, кроз оперативну и верификативну фазу. У сложенијим врстама рада припремна етапа игра значајнију улогу. То се односи и на васпитно-образовни рад који спада у категорију веома сложених послова.

Указивање педагошко-инструктивне помоћи наставницима у етапи припремања васпитно-образовног рада у првом реду односи се на:

- избор адекватнијих метода – облика организације наставног часа;
- селекцију одређених наставних средстава и дидактичких медија;
- избор и израду дидактичких материјала за индивидуализацију наставног рада (листићи секвенце и друго);
- израду врста и дидактичких система наставе (проблемска, програмирана, тимска, микро настава и слично);
- избор одговарајућих техника и инструмената за евалуацију знања ученика (петминутна испитивања, тестови, чек-листе, скале процене и слично);
- примену технике интервјуисања (како започети разговор, како га водити, емпатичан приступ, изношење примера, играње улога и слично) у организацији саветодавног рада разредног старешине са ученицима.

Ако је наставник организатор наставног процеса, он пројектује и осмишљава извођење наставног часа онда директор и педагог школе морају бити веома умесни технолози који ће помоћи наставнику да што боље испланира дидактичко-методичку организацију наставног часа.

б) Етапа организације – извођења. Указивање педагошко-инструктивне помоћи у етапи организације или извођења наставе заснива се на претходном снимању или истраживању наставног часа. Она се заснива на посети узорака одабраних наставних часова или других видова рада који су предмет педагошке анализе и инструкције (слободне активности и слично).

Који је циљ посете одређеним часовима? Циљ мора да произлази из опште педагошке стратегије која се у школи спроводи. Ако је програмом предвиђена модернизација дидактичко-техничке основе рада и извођења наставног часа, онда се циљеви посете морају заснивати на тој и таквој стратегији. Ако је у питању увођење одређене врсте наставе, на пример индивидуализоване, онда циљ посете треба да буде сагледавање како се ова иновација примењује у настави. Дакле, циљеви анализе наставног часа могу бити различити:

- да се оствари општи увид у наставу;
- да се помогне млађим и неискусним наставницима;
- да се демонстрира примена појединих савремених облика наставе и средстава;
- да се сагледа квалитет припремања наставника за образовно-васпитни процес (да ли обрађује све програмом предвиђено, којим се методама служи, у којој мери је ученик сарадник наставника на часу, како оцењује ученика и слично);
- да се сагледају модалитети примене унапред договорених метода облика и средстава рада и наставнику укаже потребна помоћ у организацији наставе (тада се фронтално посећују часови свих наставника или наставника одређене групе предмета).

Дакле, критерији и разлози посете могу бити веома различити. Директор школе, као педагошко-инструктивни руководилац, је дужан да овом послу прилази плански, са одређеним циљем а у сврху подизања квалитета васпитно-образовног рада.

Често се поставља питање да ли посету треба најављивати наставницима. У принципу, посета треба да буде најављена, а по могућности, и заједнички договорена.

Најављене посете омогућују адекватнију психолошку припрему и наставника и ученика. Међутим, и ненајављене посете имају своје оправдање и не морају код наставника изазивати осећај неповерења, осећај да директор тиме жели да “лови” грешке. Важно је какву ће атмосферу директор створити за ову врсту педагошко-инструктивног рада. Директор треба да упозна наставника са циљем посете (на пример посматрање активности ученика на часу). Ако је посета часовима постала пракса онда ће се и наставници навићи и гледати на њих као на устаљену праксу која проистиче из организације педагошког рада.

в) Етапа верификације наставног рада. Указивање педагошко-инструктивне помоћи и у овој етапи наставног рада претпоставља претходну анализу документације (евидентних листа, оценокских решетки за праћење рада и развоја ученика, затим писменог оцењивања применом тестова петминутних испитивања, контролних задатака, затим фреквенције оцењивања из дневника рада и слично) као и посете часовима ради сагледавања како се етапа проверавања интегрише у артикулацију наставног часа које технике и поступци се у пракси примењују.

Важност указивања педагошко-инструктивне помоћи у примени одређених поступака евалуације није потребно посебно истичати. Сматра се да је евалуација најсложенији феномен педагошке делатности и да су наставници најмање (и неадекватно) припремљени за ову своју функцију. Сматра се да је традиционално оцењивање “болесник” савременог образовања, да је “уско грло” и узрок ниске ефикасности наставног процеса. Наиме, без повратне информације настава није уређена као целовит сазнајни систем. По правилу, настава се на часу организује без повратне информације. [кола ради у условима стално покиданих веза и одложене повратне информације која, по правилу, стиже касно, те нема могућности да се наставни рад коригује, ако је било пропуста, и да се ученици стимулишу да би постигли добре резултате. После одржаног часа наставник нема слику знања својих ученика, те не може наредног часа евентуалне грешке да исправи. Ни ученици, такође, немају слику сопственог знања те не могу највише да уче оно што не знају.

Поступци праћења, мерења и евалуације су значајан предмет и садржај педагошке инструкције директора и његових сарадника (педагога и психолога) те овом питању, у планирању педагошко-инструктивне помоћи, треба дати посебно место.

Групно указивање педагошко-инструктивне помоћи наставницима

Групни облик саветодавног рада практикује се, по правилу, када је у питању неки заједнички проблем који треба да решава више наставника. Ако се жели унети нека иновација у више наставних предмета, онда се по правилу организује **групни саветодавни и педагошко-инструктивни рад** ради припреме наставника за примену појединих елемената савременије образовне технологије.

Групни педагошко-инструктивни рад, по правилу, се примењује у фази припремања наставника за наставу, а ретко кад, или никад, у етапи организације наставе јер саветовање, по правилу, има и неких дидактичких тачки те групни облик није пожељан.

Овај се облик понекад примењује након посете часовима, на пример, саветника из педагошког завода, па се онда, у групи анализира ниво организације наставе по предметима.

Захтеви за педагошко-инструктивни разговор са наставницима

Већ је речено да је за успешан педагошко-инструктивни рад потребна добра припрема, темељно изучавање одређеног проблема, односно савршено владање одређеном проблематиком.

Директор мора на прихватљив начин да изнесе позитивне и негативне стране посматране и анализиране педагошке појаве. Важно је да се првенствено ослони на “светлу” страну наставниковог рада па тек онда да укаже и на неке слабости које би требало превазилазити. Помоћ је ефикаснија уколико је на време пружена и ако је педагошки одмерена и добронамерна.

Када се у разговору анализира дидактичко-методичка заснованост наставног часа, онда треба имати у виду следеће захтеве:

Захтеви
1. Разговор треба најавити унапред
2. Анализа часа треба да уследи истог дана, по одржаном часу
3. Разговор треба водити на прихватљив начин. Директор није “ловац” на грешке већ саветник који мотивише наставника на бољи рад
4. Разговор треба водити без присуства других наставника
5. У анализи се увек треба ослањати на “светлу” страну пронаћи добре примере рада, а “узгредно” указати и на пропратне слабости
6. И у истицању позитивних и пропратних слабости треба се односити са мером. Не треба много хвалити а још мање кудити, више хвалити мање стављати примедбе
7. Млађе наставнике потребно је више храбрити и указивати шта би могло још боље да се уради
8. Треба неговати и уважавати лични став наставника. Ако се не сложи са примедбом, треба стручно да образложи своје уверење, мишљење и став.